

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพิจารณาคดี เมื่อโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่า เป็นจำเลยจริง ศาลจะอ่านฟ้องและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้จำเลยรู้ว่าตนถูกฟ้องในข้อหาว่าได้กระทำความผิดอะไร และศาลจะถามว่าจำเลยจะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง หากจำเลยให้การปฏิเสธ ศาลจะดำเนินการพิจารณาพิพากษาต่อไป¹ และหากจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง โดยปกติศาลมีต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป และศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำรับสารภาพนั้นได้ทันที²

คำรับสารภาพของจำเลยก่อนการสืบพยานหลักฐานดังกล่าวนี้เป็นการให้ความรู้แก่ศาลในข้อเท็จจริงแห่งคดีอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาล

¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 บัญญัติว่า "การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น"

เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่า เป็นจำเลยจริงให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังและถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้..."

²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก บัญญัติว่า "ในชั้นพิจารณาถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานต่อไปก็ได้..."

ถือเป็นเรื่องบรรเทาโทษ และศาลมักใช้ดุลพินิจลดโทษแก่จำเลยถึงกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงในความผิดนั้น ๆ เสมอ*

จากการศึกษาวิจัยผู้เขียน พบว่า การใช้ดุลพินิจลดโทษถึงกึ่งหนึ่งเช่นนี้ ศาลมักคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วในการบริหารงานยุติธรรมของศาล ในอันที่จะทำให้คดีเสร็จสิ้นไปจากการพิจารณาคดีของศาลเท่านั้น โดยศาลมิได้คำนึงถึงความยุติธรรมตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในเรื่องเหตุบรรเทาโทษดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลย ซึ่งศาลควรจะต้องมีอยู่เพื่อประกอบดุลพินิจลดโทษแก่จำเลย และการขาดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยดังกล่าวนี้ นอกจากจะทำให้ดุลพินิจลดโทษของศาลไม่เหมาะสมแก่จำเลยแต่ละคนแล้ว ยังส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องเหตุบรรเทาโทษไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายในเรื่องนี้ขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ การใช้ดุลพินิจลดโทษแก่จำเลยถึงกึ่งหนึ่งของศาลดังกล่าวนี้ ประชาชนทั่วไปหรือแม้แต่อดีตนายกรัฐมนตรีน เช่น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมชได้วิพากษ์วิจารณ์ไปในทางที่ไม่ค่อยจะเห็นด้วย และคัดค้านการใช้ดุลพินิจของศาลในลักษณะดังกล่าว โดยเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้มีการคัดค้านเช่นนี้ เพราะประชาชนมีความเชื่อว่า การที่ศาลใช้ดุลพินิจลดโทษถึงกึ่งหนึ่งแก่จำเลยนั้น เป็นการแสดงถึงการหย่อนอานาจบังคับใช้กฎหมาย และเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิด

* คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณาซึ่งศาลวางหลักว่า เป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาซึ่งนำมาบรรเทาโทษได้ ตัวอย่างเช่น จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลก่อนสืบพยานโจทก์ในชั้นพิจารณา เป็นการให้ความรู้แก่ศาลได้ทราบข้อเท็จจริงในคดีอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาล ศาลลดโทษให้จำเลยถึงกึ่งหนึ่งตามนัยมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1281/2518 หรือ 1001/2520 เป็นต้น

³ สัมภาษณ์ มานิตย์ จิตต์จันทร์กลับ, อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้, 25 ธันวาคม 2536. และรายงานความประจําปี 2536 ของศาลอาญากรุงเทพใต้ และศาลแขวงดุสิต

โดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย เพราะคิดว่าหากถูกจับ ตนก็จะรับสารภาพซึ่งศาลก็จะลดโทษให้กึ่งหนึ่ง จนเป็นศัพท์ที่เรียกขานทั่วไปว่า "สารภาพลดครึ่ง"⁴

ปัญหาที่เกิดจากการไร้ดุลพินิจลดโทษถึงกึ่งหนึ่ง เมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาคดีนี้ รัฐบาลได้เคยนำปัญหาดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่อง เหตุบรรเทาโทษให้มีความรัดกุมและสามารถนำไปบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปี พ.ศ. 2522 คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้คณะกรรมการกฤษฎีกาและคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติสาขานิติศาสตร์ สาขา รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ร่วมกันพิจารณาและวิจัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ว่าด้วยเหตุบรรเทาโทษในส่วนของผู้กระทำผิดให้ความรู้แก่ศาล อันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาว่าสมควรจะยกเลิหรือแก้ไขประการใดบ้างหรือไม่ และที่ประชุมทั้งสองคณะกรรมการได้ร่วมกันพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการลดโทษเมื่อจำเลยรับสารภาพแล้ว และได้มีมติร่วมกันว่ายังไม่สมควรยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ โดยให้เหตุผลที่สำคัญคือในการที่จะป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้เป็นไปด้วยดีนั้น มีข้ออยู่ที่การแก้ไขตัวบทกฎหมายในเรื่อง เหตุบรรเทาโทษนี้ หากแต่อยู่ที่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกฝ่าย ดังนี้ คณะกรรมการจึงได้เสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ในที่สุดคณะรัฐมนตรีได้ประชุมพิจารณาปรึกษาหารือกันแล้วและลงมติให้คงบทบัญญัติกฎหมายมาตร 78 ในส่วนการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีไว้เช่นเดิมเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานยุติธรรมของศาลอันที่จะขจัดปัญหาที่เกี่ยวกับความล่าช้าในการดำเนินคดี⁵

ดังนั้น เพื่ออำมหิตบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่อง เหตุบรรเทาโทษในส่วนการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลสามารถนำไป

⁴ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "ชอยสวนพลู," สยามรัฐ 30 กันยายน 2530: 5.

⁵ มติคณะรัฐมนตรีที่ 3/ 2523 เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2523

บังคับวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องนี้
ผู้เขียนจึงได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าวนี้ขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนว
ทางการแก้ไขงานการราชตุลพินิจลตทษเมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาดีให้
เหมาะสมแก่จำเลยมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดพื้นฐานของเหตุบรรเทาโทษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติของศาลในการราชตุลพินิจลตทษเมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณา
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการราชตุลพินิจลตทษเมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณา และแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องด้วย

3. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญารโดยจะศึกษาเฉพาะการราชตุลพินิจลตทษของศาลเมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณา กล่าวคือ ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในความคิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำจากคุกไม่ถึงห้าปีก่อนการสืบพยานของศาลชั้นต้นเท่านั้น ไม่รวมถึงกรณีจำเลยยื่นคำให้การรับสารภาพในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา

4. วิธีดำเนินการศึกษา

เป็นการศึกษารโดยการวิจัยทางนิติศาสตร์ (Legal Research) ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการราชตุล

* ดูหัวข้อแนวความคิดพื้นฐานของเหตุบรรเทาโทษ ในหน้า 8

พินิจลตฺรทษเมือจาเลยรับสารภาพนชั้นพิจารณาซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษา เพื่อนำความ
เห็นของท่านมาเป็นแนวทางในการค้นคว้า ประกอบกับรายงานความประจาปี
พ.ศ. 2536 ของศาลอาญา ของศาลอาญากรุงเทพใต้ และศาลแขวงดุสิต เพื่อ
พิจารณาถึงแนวทางการใช้ดุลพินิจลตฺรทษเมือจาเลยรับสารภาพนชั้นพิจารณา

4. ขั้นตอนของการศึกษา

ในการศึกษานี้ จะประกอบด้วยบทต่าง ๆ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

บทที่ 1 จะกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์
ของการศึกษา วิธีดำเนินการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา
เพื่อให้มีความเข้าใจในพื้นฐานเบื้องต้นของการศึกษานี้

บทที่ 2 จะกล่าวถึงแนวความคิดพื้นฐานของเหตุบรรเทาโทษ และ
ความเป็นมาของบทบัญญัติในเรื่องการลตฺรทษเมือจาเลยรับสารภาพนประเทศ
ไทย เพื่อชี้ให้เห็นว่า บทบัญญัติในส่วนการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่
การพิจารณาคดีของศาลไม่สอดคล้องกับแนวความคิดพื้นฐานของเหตุบรรเทาโทษ

บทที่ 3 จะกล่าวถึงแนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจลตฺรทษของศาล
เมือจาเลยรับสารภาพนชั้นพิจารณาคดี และปัญหาที่เกิดขึ้นจากแนวปฏิบัติของศาล
ดังกล่าว เพื่อชี้ให้เห็นว่า แนวทางปฏิบัติของศาลไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของบท
บัญญัติมาตรา 78

บทที่ 4 จะกล่าวถึงการวิเคราะห์ปัญหาการใช้ดุลพินิจลตฺรทษของศาล
เมือจาเลยรับสารภาพนชั้นพิจารณาคดี แนวคิดในการแก้ไข้ปัญหา และหลักกฎหมาย
ของต่างประเทศอันประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวทางแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น
จากแนวทางปฏิบัติของศาล

บทที่ 5 เป็นบทสรุปการศึกษาและเสนอแนวทาง ในการแก้ไข้ปัญหาใน
การใช้ดุลพินิจลตฺรทษของศาล เมือจาเลยรับสารภาพนชั้นพิจารณาคดี

5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวความคิดพื้นฐานของ เหตุบรรเทาโทษ
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติของศาลาการาชฎลพินิจลดโทษเมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาคดีที่บังคับจำคุกอยู่ ณ ปัจจุบัน
3. เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่อง เหตุบรรเทาโทษในส่วนของผู้กระทำความผิดรับสารภาพซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอื่นเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีและบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวทางการบังคับจำคุกของกฎหมายในเรื่องดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. แนวคิดของวิทยานิพนธ์

การที่ศาลาชฎลพินิจลดโทษจำเลยถึงกึ่งหนึ่งเมื่อจำเลยรับสารภาพเป็นมูลเหตุจูงใจที่สำคัญที่ทำให้จำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาคดี โดยการาชฎลพินิจลดโทษของศาลดังกล่าวนี้ ศาลมักคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วในการบริหารงานยุติธรรมของศาลาอื่นที่จะทำหัดดีเสร็จสิ้นไปจากการพิจารณาคดีของศาลเท่านั้น จึงทำให้การลดโทษเมื่อจำเลยรับสารภาพนี้ไม่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติกฎหมายในเรื่อง เหตุบรรเทาโทษ

แนวทางปฏิบัติของศาล เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามคำฟ้องของโจทก์แล้ว ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำรับสารภาพนั้นได้ทันที และถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าว เป็นการให้ความรู้แก่ศาลอื่นเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลอื่นเป็นเหตุบรรเทาโทษ โดยศาลมักใช้ชฎลพินิจลดโทษแก่จำเลยถึงกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงในความผิดนั้น ๆ เสมอ การลดโทษของศาลถึงกึ่งหนึ่งเช่นนี้ทำให้จำนวนโทษที่จำเลยได้รับนั้นไม่เหมาะสมกับตัวจำเลยในอันที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมโดยปกติได้

ดังนั้น แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ศาลจึงควรคำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาประกอบดุลพินิจลดโทษให้ผู้กระทำความผิดได้ด้วยความเหมาะสมยิ่งขึ้น

7. สมมติฐานของวิทยานิพนธ์

เมื่อจำเลยรับสารภาพตามคำฟ้องของโจทก์ในชั้นพิจารณาคดี ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำรับสารภาพนั้นได้ทันที* โดยศาลถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยเป็นการรับความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีเป็นเหตุบรรเทาโทษและศาลมักใช้ดุลพินิจลดโทษให้จำเลยถึงกึ่งหนึ่งเสมอ การใช้ดุลพินิจลดโทษเช่นนี้ศาลมิได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยเท่าที่ควร* การขาดข้อมูลเกี่ยวกับจำเลยดังกล่าวนี้ทำให้ดุลพินิจลดโทษของศาลไม่เหมาะสมกับตัวจำเลยแต่ละบุคคล เนื่องจากตัวจำเลยรู้หรืออาจรู้ได้ว่าเมื่อตนรับสารภาพแล้วจะได้รับการลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมแห่งคดีแล้ว จำเลยอาจมีพฤติกรรมซึ่งไม่เหมาะสมที่สมควรจะได้รับการลดโทษให้ถึงกึ่งหนึ่งของความผิดนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้เองศาลจะต้องมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยอย่างเพียงพอจากการประสานงานร่วมกันของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการเสนอข้อเท็จจริงของจำเลยให้เข้าสู่สำนวนความของศาลเพื่อประกอบดุลพินิจลดโทษแก่จำเลยแต่ละคนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ตัวอย่างเช่น คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เป็นต้น

* แต่อย่างไรก็ตาม มีบางคดีที่ศาลจะสั่งสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลย เช่น คดีความผิดยาเสพติดให้โทษ ทั้งนี้เพราะความผิดในลักษณะดังกล่าวมิได้เกิดจากการกระทำที่มีเจตนาร้ายของจำเลย แต่เกิดจากสภาพแวดล้อมของสังคม เช่น สภาพครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น (โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 4)